

POVINNĚ DO DATOVÉ SCHRÁNKY ...

Systém datových schránek je určen jako preferovaný prostředek pro elektronickou komunikaci nejen s orgány veřejné moci a mezi nimi, ale i v soukromoprávním režimu. Obecně platí, že pokud není doručeno osobně na místě během např. ústního jednání anebo zveřejněním (vyhláškou nebo veřejnou vyhláškou), musí orgány veřejné moci doručovat prostřednictvím datové schránky. Z této povinnosti existují dvě výjimky, které mohou v praxi nastat:

- Povaha písemnosti neumožňuje její digitální podobu, jedná se např. o listinu s ochrannými prvky, plastickými podpisy nebo znaky, o osobní či cestovní doklady, cenné papíry, šeky apod.
- Příjemce má sice datovou schránku, ovšem ta je znepřístupněna, k tomu může dojít na základě právních skutečností, jako je omezení osobní svobody (vazební stíhání, výkon nepodmíněného trestu) či zbavení způsobilosti k právním úkonům. U datových schránek **zřízených na žádost** lze provést znepřístupnění datové schránky rozhodnutím oprávněné osoby.

Jestliže není splněna ani jedna z výše uvedených vylučovacích podmínek, je orgán veřejné moci povinen využít pro doručování datové schránky. Skutečnost, zda má příjemce přístupnou datovou schránku, si přitom musí orgán veřejné moci zjišťovat sám, a to před každým odesláním písemnosti; účastník řízení nemá za povinnost oznamovat, jestli má datovou schránku, a to ani v případě, kdy je zpřístupněna během probíhajícího řízení. Usnesení Nejvyššího soudu **21 Cdo 3489/2012** z 6. listopadu 2013:

„ ... každému, kdo má zpřístupněnou datovou schránku, soud doručuje rozhodnutí, předvolání a další listiny do datové schránky, aniž by adresát o takové doručení musel žádat nebo soudu sdělovat identifikátor své datové schránky. Soud zjišťuje z úřední povinnosti, zda má adresát zřízenou a zpřístupněnou datovou schránku. Ten, kdo má zřízenou a zpřístupněnou datovou schránku, má právo očekávat, že mu soud bude veškerá rozhodnutí, předvolání a jiné listiny doručovat v elektronické podobě do datové schránky.

Pečlivost a obezřetnost orgánů veřejné moci při doručování do datové schránky je ale vyžadována i v opačném případě, kdy je datová schránka znepřístupněna v průběhu řízení. Nejvyšší správní soud zrušil pro nezákonnost rozhodnutí soudu, který po zjištění, že advokát zastupující účastníka řízení má znepřístupněnou datovou schránku, doručil předvolání k ústnímu jednání v materiální podobě poštovní zásilkou na adresu sídla daného advokáta, který byl ale mezitím vyškrtnut ze seznamu České advokátní komory. Rozsudek NSS z 30. 11. 2015 čj. **2 Azs 258/2015–20**:

„Znepřístupnění datové schránky advokáta, který zastupuje účastníka řízení, má být pro soud varovným signálem nabádajícím k ověření, zda zastoupení účastníka řízení dotyčným advokátem i nadále trvá a může trvat. Pokud tak neučiní a doručuje do sídla advokáta, dopustí se zásadního procesního pochybení, které může vést k nezákonnému rozhodnutí ve věci samé.“

K obdobnému závěru došel Nejvyšší správní soud i v případě, kdy přistoupil k doručování v podobě listinné poštovní zásilky správce daně, důvodem bylo znepřístupnění datové schránky advokáta zastupujícího daňový subjekt. Došlo tak k doručení písemností fikcí, včetně exekučního výměru. Advokát se ale nacházel ve vazbě a reálně tedy nemohlo docházet k doručování písemností v jakékoli podobě. Rozsudek NSS čj. **10 Afs 445/2021-36** z 22. července 2022:

„Smysl a účel právní úpravy doručování je shodný v řízení před správním orgánem i před soudem. V obou typech řízení navíc doručování do datové schránky představuje rutinní záležitost. Shodně proto platí, že pokud účastníka řízení zastupuje osoba, která má ze zákona povinnost mít zřízenou profesní datovou schránku (advokát, daňový poradce a další osoby uvedené v § 4 odst. 3 zákona o elektronických úkonech), je znepřístupnění datové schránky varovným signálem pro správní orgán či soud. Znepřístupnění datové schránky advokáta proto mělo žalovaného přimět k ověření, zda zastoupení stěžovatele tímto advokátem nadále trvá a zda vůbec může trvat.“